

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540047 Sydbillingens plåtå

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, *fågeldirektivet* och *art- och habitatdirektivet*.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötatten, 21 567 ha
- Sötatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsstyrelsen - www.skogsstyrelsen.se - Telefon 033-17 73 30 vx. –

E-post: region.vast@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

BEVARANDEPLAN
Fastställd
2005-12-20

Diarienummer:
511-60380-2005

Naturvårdsenheten
Emma Roland

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540047 Sydbillingens plåtå

Kommun: Skara, Falköping, Skövde Områdets totala areal: 1689 ha
Områdestyp: pSCI, SPA Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 3160 - Dystrofa sjöar och småvatten
- 7110 - Högmossar*
- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
- 9010 - Västlig taiga*
- 91D0 - Skogbevuxen myr*
- A038 - Sångsvan
- A108 - Tjäder
- A127 - Trana
- A140 - Ljungpipare
- A217 - Sparvuggla
- A223 - Päruggla
- A224 - Nattskärre
- A236 - Spillkråka
- A409 - Orre

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet med området är att för framtiden bevara ett i huvudsak orört skogs- och myrmarks-komplex med ett rikt fågelliv där skogsbestånden tillåts att utvecklas naturligt.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket enligt art- och habitatdirektivet i december 1995 och enligt fågeldirektivet i januari 1998.

Beskrivning av området

Hela Natura 2000-området Sydbillingens platå är även naturreservat. Berggrunden består uteslutande av diabas. Jordlagren består antingen av ett tunt moräntäcke eller av mer eller mindre mäktiga torvlager. Terrängen är flack och belägen på 270-290 meters höjd. Diabasens flacka överyta är genomkorsad av sprickbildningar och sänkor vilket har skapat ett mosaikartat landskap med skogar främst i torrare delar och myrmarker inom de fuktigare delarna. De hydrologiska förhållandena är till största delen opåverkade av dikning, täkt eller liknande. Våtmarkerna utgörs huvudsakligen av några större öppna högmossar samt en mångfald mindre topogena (plana eller svagt sluttande) kärrpartier. Storemossen, Huljemossen och Degramossen dominerar Natura 2000- områdets östra del medan Säktingen ligger i västra delen. Degramossen och Storemossen har de största öppna mosseplanen. Dessa är svagt sluttande och har ett tydligt parallellformat strukturmönster med öppna kärr där vatten tränger upp i mossen. Ett av mosseplanen slutar ner mot Svartesjö vilket är den enda sjön inom Natura 2000-området. Mindre mossar finns också i en mosaik med fastmark, sumpskogar, laggar (smala blötare partier som omger en mosse) och dråg (områden med kraftig vattenföring). Vegetationen är fattig. Kärrpartierna bildar tillsammans vidträckta komplex och utgör ett nätverk i de skogspartier som omger mossarna. Kärrarna är uteslutande fattigkärr med en, på grund av vattenförhållandena, varierande artsammansättning och utveckling av trädskikt. Skogsmarkerna finns i huvudsak inom de västra delarna samt längst i öster men finns också insprängda överallt runt mossekomplexen. Även skogsmarkernas vegetationstyper är varierade beroende på vattenförhållanden och moräntäckets tjocklek. Vanligast förekommer blåbärsgranskog med ett trädskikt som består av gran med inblandning av tall och björk. Skogen har en ursprunglig karaktär, till största delen uppkommen genom en naturlig förnyring efter 1800-talets intensiva betning och skogsbruk. Åtminstone i Storemossens sydvästra kant finns mycket av det hävdgynnade gräset stagg i gamla körvägar, vilket förmodligen utgör en rest från gamla tiders bete. Även granspira finns strax utanför området, söder om Våtemossen. Fågellivet är rikt med t.ex. orrspel, vadare och ängspiplärkor. Här bör också Billingens karaktärsfågel nötkräkan nämnas. Den är beroende av både de lövskogsbranter som finns i direkt anslutning till Sydbillingens Platå och barrskogen inne i Natura 2000-området. Genomförda inventeringar har i övrigt visat att området hyser en flora och fauna med inslag av organismer knutna till äldre skog, representativa för de lågproduktiva skogstyper som förekommer inom Natura 2000-området.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Den allmänna målsättningen är att bibehålla områdets orörda karaktär, att bibehålla naturtypernas areal och arter samt att de inrapporterade fågelarterna har livskraftiga populationer.

Markägarförhållanden

Till största delen statligt. En mindre del privat.

Vad kan påverka negativt

Faktorerna som beskrivs nedan kan påverka områdets naturvärden negativt. Se även under varje enskild naturtyp och art för ytterligare, mer specifikt beskrivna faktorer. Faktorer markerade med * regleras av naturreservatsföreskrifterna.

- Alla typer av ingrepp i eller i anslutning till Natura 2000-området som påverkar de hydrologiska förhållandena i områdets skogs- och våtmarker kan ge negativa effekter på vegetation och torvbildning samt resultera i ökad torvnedbrytning. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, dämning eller dränering av närliggande våtmarks- och fastmarksmiljöer, byggande av vägar, järnvägar etc.*
- Kvävenedfall kan skapa eutrofiering med negativa effekter i form av ökad nedbrytningstakt av torven samt stora vegetationsförändringar i våtmarkerna och i sumpskogarna. Ökad våtdeposition av kväve kan förändra

näringsstatusen och artsammansättningen i fältskiktet med minskat antal vitmossor och ökad andel gräs, buskar och träd.

- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i Natura 2000-områdets närhet kan också skada området, främst genom luftburen deposition.*
- Skogsbruk och andra företag som innebär att skog på fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren.*
- Storskalig exploatering med nya anläggningar, kommunikationsleder etc. kan förstöra eller skada områdets naturvärden, antingen som en direkt effekt eller genom själva anläggningsarbetet.*

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Sydbillingens platå är, förutom Natura 2000-bestämmelserna, skyddat som naturreservat. Området är utpekad i myrskyddsplanen samt utgör riksintresse för naturvård och friluftsliv. Arbete med att utvidga naturreservatets gräns österut pågår. Ett område norr om Simsjön på 10-15 ha med bl.a. myrmosaik och sumpskog kommer då att ingå.

- Hydrologi och hydrokemi bör hållas så naturlig som möjligt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av mänskliga ingrepp.
- Hela området bör i huvudsak lämnas för fri utveckling och inget skogsbruk tillåtas ute på mossen. Det är fördelaktigt om en kantzonen med skog kan hållas intakt mot mossen för att undvika fortsatt onödig störning, läckage till eller dränering av mossen.
- Död ved bör lämnas i hela området.
- Det är angeläget att revidera reservatsbeslutet med föreskrifter och skötselplan, framförallt när det gäller omhändertagande av vindfällad och skadad skog, bekämpning av brand och insektsangrepp, uttransport av skjutet vilt, underhåll av jaktorn och befintliga siktlinjer samt uppförandet av nya anläggningar för jaktändamål, t.ex. torn och siktlinjer.
- Träd som saknar betydelse för skadeinsekters spridning, t.ex. torrakor och äldre vindfällan bör stå kvar.
- En naturvårdsbränningsplan behöver tas fram för länet. Det är dock tveksamt om området Sydbillingens Platå bör ingå i en sådan med tanke på att området domineras av myrmark som är känslig för bränning. Området har troligen heller inte brunnit i så stor omfattning, utan är och har varit en naturlig refugie. Om granen breder ut sig för mycket i tallskog kan manuella åtgärder då vara att föredra.

Bevarandestatus

Förmodligen god.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Bingman, I. (ed.) 1994. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket.

Hertzman, T. m.fl. 1979. Sydbillingens platå. Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Naturvårdsenheten. Medd 6/79.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län 1981. Beslut och skötselplan för naturreservatet Sydbillingens platå.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län 1991. Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1 och 2. Medd. 2/91.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

3160 Dystrofa sjöar och småvatten

Beskrivning:

Naturtypen finns i Svartesjö, den enda sjön inom Natura 2000-området. Sjön ligger i södra delen av området och kantar i norra delen till Storemossen, den största myren på platån. Sjön är ganska näringsfattig och kan kategoriseras som en myrgöl som är stadd i långsam igenväxning. Vattnet är starkt humöst (rikt på brunfärgande humusämnen) på grund av torv och humussyror från mossen och stränderna är till största delen gungflyartade. I sydväst finns dock moränstränder.

Generellt omfattar naturtypen naturliga sjöar och småvatten med relativt näringsfattigt vatten som är brunfärgat av torv eller humusämnen och har ett naturligt lågt pH. Naturtypen avgränsas mot land av medelhögvattnelinjen. Vegetationen är gles och består ofta av flytbladsväxter och akvatiska mossor. Stränderna är i huvudsak organogena med myrvegetation, gles starr och flytande vitmossebestånd som i regel bildar gungflyn. Dystrofa sjöar är normalt relativt små, ofta < 50 ha och förekommer i hela landet, framför allt på organogena och näringsfattiga jordar i myrrika områden samt i skogslandskapet. Sjöarna är naturligt lågproduktiva (fosforhalt <25µg/l). Vattnet är påverkat av humussyror, naturligt surt (ofta pH <6) och brunfärgat (ofta >100 mg Pt/l). Sjöar med lång omsättningstid som har klarare vatten/ lägre färgtal, men upprätthåller karaktärsarter, strukturer och funktioner ingår i naturtypen. Även dystrofa sjöar som är påverkade av försurning och ökad humusbelastning ingår eftersom sjöns karaktär ofta består. Sjöar som sedan länge varit sänkta eller dämnda och upprätthåller vattenståndsfuktuationer med naturlig säsongsvariation ingår också i naturtypen. I sjöar som regelbundet regleras påverkas den karaktäristiska gungflyvegetationen negativt av onaturliga vattenståndsförändringar varför dessa sjöar som regel inte ingår i naturtypen.

Naturtypen är känslig för förändringar i hydrologi och hydrokemi, näringstillförsel, minskning i strandskogens utbredning, introduktion av främmande arter samt en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på förändringar.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen av naturtypen ska vara minst x (16,9) hektar.

Struktur och funktion

-Totalfosforhalten får högst vara 25 µg/l (tillståndsklass 2).

-Naturtypen ska ha en naturligt lågvuxen gungflyvegetation, vilket innebär att täta vassbestånd högst får täcka x % av gungflyets yta.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxtarter ska bibehållas eller öka. Därför ska minst 2 av de typiska kärlväxtarterna y och z förekomma i minst x% av provytorna.

Negativ påverkan: Faktorer som skulle kunna påverka naturtypen 3160 negativt anges nedan. Faktorer som markeras med * regleras av reservatsföreskrifterna. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet.

- Skogsbruk i tillrinningsområdet inklusive slutavverkning, markavvattning och skyddsdikning kan orsaka ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av botten.
- Avverkning av strandskog förändrar hydrologi och struktur i strandzonen och kan orsaka grumling och ändrad tillförsel av organiskt material.
- Försurning. Antropogen (mänsklig) belastning av försurande ämnen kan innebära en onaturlig sänkning av sjöns pH.
- Kalkning av omgivande marker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. Kalkning av naturligt sura (icke antropogent försurade) tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till sjöns naturliga produktionsförmåga.
- Ett alltför omfattande friluftsliv kan störa fågellivet.
- Reglering* som kan medföra onaturliga vattennivåer och fluktuationer. Överdämning och/eller låga vattenstånd kan leda till erosion, försumpning och/eller igenväxning i strandzonen. Regleringskonstruktioner utgör dessutom ofta vandringshinder.
- Utsättning av arter*, t.ex. fisk, kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering (sammanblandning som leder till förorening).
- Exploatering av strandområden runt sjön eller i områden nedströms sjön som kan påverka de hydrologiska- (t.ex. dämning) eller hydrokemiska förhållandena i sjön.
- Broar, trummor eller passager över utflödet kan orsaka vandringshinder.
- Utsläpp från punktkälla, t.ex. avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet.

Bevarandeåtgärder: Inga bevarandeåtgärder anses i dagsläget (2005) vara aktuella i naturtypen. Avvakta dock basinventeringen. Se i övrigt bevarandeåtgärder för området som helhet.

Bevarandestatus: Förmodligen god.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7110 Högmossar*

Beskrivning: Naturtypen i området utgörs huvudsakligen av några större öppna högmossekomplex där Storemossen, Huljemossen och Degramossen dominerar Natura 2000- områdets östra del medan Säktingen ligger i västra delen.

Generellt omfattar naturtypen tydligt välvda mossar som har höjt sig över omgivningen och utvecklat ett öppet eller trädklätt mosseplan. Krontäckningen är normalt < 30 %, men högmossar/partier med högre krontäckning förekommer. Hela den hydrologiska enheten inkluderas i habitatet, det vill säga mosseplanet samt omgivande laggkärr och randskog som ofta finns mellan mosseplanet och laggen. Gölar (permanenta, mindre vattensamlingar), höljor (det lägre liggande partiet mellan tuvor eller strängar på en mosse), strängar (långsmala partier i våtmarken som är högre än sin omgivning), tuvor (vegetationstäckt upphöjd torvbildning), dråg (område med betydligt kraftigare vattenföring, men som alltid är mer eller mindre täckt av vegetation och ej djupt nedskuret i torven, till skillnad från en bäck) och andra typer av vattenmosaiker kan förekomma i högmossekomplexet och förstärker naturvärdena med sin närvaro. Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av mänskliga ingrepp. Torvproduktion sker, men nettotillväxten kan ha upphört genom naturlig oxidation (kemisk process som innebär att syre tillförs och väte avgår). Mosseplanet får sin vattenförsörjning endast genom direkt nederbörd. Därmed blir näringshalten och pH-värdet mycket låga, vilket gör miljön artfattig. Naturtypen har en perenn (flerårig) vegetation som ofta domineras av ris och vitmossor. Vegetationen ska spegla vad som är normalt för ett hydrologiskt intakt högmosseplan. Tre undergrupper kan urskiljas: öppna mosseplan, trädklädda mosseplan och delar av mosse samt laggkärr.

Högmossar är känsliga för förändrade hydrologiska och hydrokemiska förhållanden, näringstillförsel, exploatering, förändringar i proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt samt för en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna.

Bevarandemål: Areal
-Arealen högmossar ska vara minst x (338) hektar.

Struktur och funktion

- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
- Trädskiktets täckningsgrad ska vara mindre än x %.
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I Natura 2000-området ska det inte finnas diken med avvattnande effekt.

Typiska arter

- Minst x av de typiska kärlväxterarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x antal häckande par ljunpipare ska förekomma i naturtypen (ljunpipare är inrapporterad art för området).

Negativ påverkan: Faktorer som skulle kunna påverka naturtypen 7110 negativt anges nedan. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet.
- Igenväxning av naturtypen p.g.a. markavvattning och kvävedeposition kan innebära att proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt allvarligt förändras och på sikt leda till att naturtypen övergår till trädklädd myr 91D0.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: God.

Uppföljning:

Se tillsvdare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: Den nutida förekomsten och utbredningen av naturtypen är okänd men har troligen inte ändrat sig nämnvärt sedan våtmarksinventeringen i början av 1990-talet. Naturtypen finns spridd i hela Natura 2000-området som en mosaik av mindre mossar, laggar och dråg. I sydvästra delen av Natura 2000-området finns ett område med mjukmattekärr där drågvitmossa, en typisk art för naturtypen, förekommer på flera hektar.

Generellt omfattar naturtypen ett flertal olika myrtyper. Dessa är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, d.v.s. mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som p.g.a. luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gytta, inkluderas oavsett torvdjup. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tubbildningar. Trädskikt som består av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30 % krontäckning. Två undergrupper kan urskiljas: svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn (där de senare kan delas in i fattiga och intermediära för uppföljningen). Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av mänskliga ingrepp. Slätter kan dock bedrivas. Dystrofa (näringfattig med hög halt av humusämnen) småvatten mindre än 0,1 ha som helt omges av myr inkluderas i 7140. I dystrofa sjöar ska gungflyn vara minst 1 hektar eller ansluta till myr på fast mark för att klassas som 7140.

Naturtypen är känslig för förändrade hydrologiska och hydrokemiska förhållanden, näringsstillförsel, exploatering, förändringar i proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt samt för en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna.

Bevarandemål: Areal
-Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst x (372) hektar.

Struktur och funktion

-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
-Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x %.
-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I Natura 2000-området ska det inte finnas diken med avvattnande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärllväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: För faktorer som kan påverka naturtypen negativt se området som helhet samt naturtypen 7110.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Förmodligen god.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning:

Det är osäkert om naturtypen finns i området. Enligt en utredning från slutet av 1970-talet fanns det över 100 år gammal skog spridd i en mosaik i hela Natura 2000-området. Det skulle innebära att denna skog idag är minst 120 år gammal. Skogen har en ursprunglig karaktär men har till största delen uppkommit genom naturlig förnygring efter 1800-talets intensiva betning och skogsbruk. Skogen har nog därför, åtminstone bitvis, varit betydligt öppnare och luckigare, vilket bl.a. många gamla spärrgreniga träd vittnar om. Trots att gamla träd säkert avverkats under tidigare markanvändning finns det troligen partier med lång trädkontinuitet kvar i Natura 2000-området. Detta beror delvis på att mycket av skogen omges av våtmarker och därför varit svåråtkomlig. Skogen har förmodligen utsatts för brand i liten utsträckning och utgör en sorts refugieskog trots att den kan stå på torrare mark. Granen är det dominerande trädslaget, följt av tall på torrare mark. Lövinslaget utgörs nästan helt av björk och svarar för en mindre andel.

Västlig taiga är en naturtyp som Sverige och Finland har ett särskilt ansvar för inom EU. Naturtypen förekommer generellt sett på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska barrträd och triviala lövträd, dock inte fjällbjörk. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer (exv. gamla träd och död ved). Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning, men har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter bland lavar, mossor, svampar och insekter (främst skalbaggar) som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

En viktig förutsättning för naturtypen är att det finns en kontinuitet för träden på platsen, kontinuitet av död ved samt att det har skapats en naturlig åldersspridning och artsammansättning. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand. Kantzonerna har gott om solbelysta träd, både levande och döda, och arter knutna till en mer luckig skog kan här därför ha en naturlig chans att leva vidare.

Sju undergrupper kan urskiljas: granskog, tallskog, barrblandskog, blandskog, triviallövskog, kalmark/glest beskogad mark med mycket död ved efter störning (ex. brandfält) samt naturliga successionsstadier efter störning, (ex. barr-, löv- eller blandbrännor).

Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Den är till stor del beroende av att naturlig dynamik pågår och att det finns stor förekomst av t.ex. död ved, gamla och grova träd. Fuktiga delar är känsliga för störning av hydrologin. Tallskog är känslig för stor konkurrens av gran vilket kan uppstå på grund av t.ex. utebliven brand. Liknande skogar i närområdet är viktigt för arterna spridningsförmåga och naturtypen är därför också mycket känslig för fragmentering, exploateringsåtgärder samt en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna. Lav-, moss- och svampfloran som utgör en viktig del av naturtypen och är känsliga för luftföroreningar

Bevarandemål:

Areal

-Arealen västlig taiga ska vara minst x (439) ha.

För undertyperna gäller att:

- Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x ha eller öka.
- Arealen lövrik barrnaturskog, lövbrännor och andra lövdominerade taigatyper ska vara minst x ha eller öka.

Struktur och funktion

- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)
- Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.
- Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi.

Typiska arter

- Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska kärllväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
- (-Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.)
- Antalet häckande par av de typiska fågelarterna a, b, c, etc. ska vara minst x, y respektive z.

Negativ påverkan:

Faktorer som specifikt skulle kunna påverka naturtypen 9010 negativt anges nedan. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet.

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i naturtypen, leder bl.a. till brist på gamla träd, död ved etc. som är en förutsättning för naturtypens växt- och djurliv. Större uttag av träd kan, förutom att de trädlevande arterna försvinner, även skapa markförstöring, samt leda till uttorkning och konkurrensutsättning för många arter som är knutna till biotopen. Exempel på skogsbruksåtgärder är markberedning, plantering, röjning, gallring, plockhuggning, blädning, sluttavverkning, transporter, upparbetning av vindfällan och bortförsel av död ved. Undantag är naturvårdande skötsel för att gynna den biologiska mångfalden.
- Fragmentering (ökande avstånd mellan områden med naturtypen) kan förhindra genflödet mellan populationer som på sikt kan dö ut på grund av detta. Fragmentering kan även leda till kanteffekter (t.ex. förändrade ljus- och fuktighetsförhållanden, ökad vindpåverkan och ökad invandring av gran) i små områden.
- Invandrande gran i flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand kan konkurrera ut tallarna och lövträden som utgör livsmiljö för mossor, lavar, svampar, insekter och fåglar knutna till naturtypen.
- Luftföroreningar och ökat kvävenedfall kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar samt förändra näringsstatus och artsammansättning i fältskiktet.
- Brist på bränder ger minskad mängd nybränd ved och mark, vilket påverkar många brandberoende arter negativt samt kan ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar.
- Ett hårt viltbete kan förhindra föryngringen av främst tall- och lövskog.

Bevarandeåtgärder:

Då naturvärdena främst utvecklas genom naturlig dynamik bör skogen lämnas till fri utveckling. Se i övrigt bevarandeåtgärder för området som helhet.

Bevarandestatus:

Förmodligen god.

Uppföljning:

Se tillsvdare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

91D0 Skogbevuxen myr*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Naturtypens nutida förekomst och utbredning i Natura 2000-området är okänd men den förekommer troligen spridd i området.</p> <p>Naturtypen förekommer generellt sett på myrar (> 30 cm djupt torvtäcke) som är fuktig-blöt med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga-intermediära. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100%. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning, torvtäkt e.d. Fält- och bottenskiktet domineras av ris, halvgräs, och vitmossor. Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna.</p> <p>Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Den är till stor del beroende av att naturlig dynamik pågår och att det finns stor förekomst av t.ex. död ved och gamla träd. Naturtypen är även känslig för störningar i hydrologin och hydrokemin. Det är viktigt att rätt växtbetingelser och pH för vitmossor finns. Slutligen är naturtypen känslig för minskning av populationerna hos de typiska arterna.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen skogsbevuxen myr ska vara minst x (439) hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved ska i objektet uppgå till minst 1:5)</p> <p>-Hela arealen skall ha ostörd hydrologi.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Minst x av de typiska kärlväxterarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.</p> <p>-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>För faktorer som skulle kunna påverka naturtypen negativt se under naturtyp 9010 samt området som helhet.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Då naturvärdena främst utvecklas genom naturlig dynamik bör skogen lämnas till fri utveckling. Se i övrigt bevarandeåtgärder för området som helhet.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Förmodligen god.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.</p>

A038 Sångsvan; *Cygnus cygnus*

Beskrivning: Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatsen. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna. Från att under 1900-talets mitt ha varit en mycket sällsynt häckfågel på avsides belägna lokaler i Lappland och Jämtland, har arten under senare delen av 1900-talet expanderat kraftigt. Därmed är den inte längre en utpräglad och skygg ödemarcksfågel. År 1997 beräknades den svenska populationen uppgå till 3 800 etablerade par och arten häckade då i samtliga svenska län. Förutom det häckande beståndet finns ett okänt, men stort antal ej könsmogna fåglar. Den europeiska stammen utanför Ryssland uppgår (år 2005) till cirka 8 000 par varav cirka 2 000 på Island, cirka 1 500 par i Finland och cirka 300 par i Norge.

Arten är känslig för störningar under flyttning och häckning och därmed känslig för en minskning i tillgång på relativt ostörda områden för dessa ändamål.

Möjligen rastar enstaka individer under vår- och höststräcket. Arten häckar dock med största sannolikhet inte i Natura 2000-området.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Det finns för närvarande inga faktorer som kan påverka sångsvan negativt i Sverige som helhet. Faktorer som lokalt kan påverka arten negativt är alltför stora störningar från friluftsliv, såsom fiske, samt predation på ägg och ungar från rovdjur.

Bevarandeåtgärder: Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Några bevarandeåtgärder är för närvarande (år 2005) troligen inte nödvändiga. Sångsvanen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A108 Tjäder; *Tetrao urogallus*

Beskrivning: Tjädern är en stannfågel och kräver större sammanhängande skogsområden, normalt i storleksordningen 25 km², som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr), för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. I dessa områden måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Vintertid kräver arten förekomst av äldre talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på spåda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter. Arten är dessutom starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Den svenska populationen har uppskattats till 84 000-110 000 par (1990-talets mitt) och utgör ca 10% av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland). Starka minskningar, relaterade till det storskaliga skogsbruket, har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland. Den häckar dock fortfarande i samtliga län utom på Gotland.

Tjädern är känslig för brist på äldre successionsfaser av talldominerade skogar i sitt hemområde (revir), brist på stora sammanhängande skogsområden med stor variation av successionsstadier samt brist på våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser och därför beroende av att dessa platser finns kvar.

Arten förekommer med stor sannolikhet fortfarande i området. Häckning kan inte uteslutas.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Faktorer som skulle kunna påverka tjädern negativt är:

- Förändringar på landskapsnivå i skogsbrukslandskapet; t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.
- Alla typer av ingrepp på eller i anslutning till hemområdet (reviret) som påverkar de hydrologiska förhållandena i den eller de våtmarker som arten utnyttjar sommartid leder till att tjäderhönorna och kycklingarna får svårt att hitta föda. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, dämning eller dränering av närliggande våtmarks- och fastmarksmiljöer, byggande av vägar, järnvägar etc.
- Avverkning av äldre talldominerade skogar förstör dessutom artens vintervisten och leder till att arten får svårt att hitta föda vintertid.

Bevarandeåtgärder: Tjädern får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Generellt sett bör tjäderns spelplatser i möjligaste mån lämnas intakta vid avverkningar. Går inte det bör åtminstone kilar av äldre skog in mot spelplatsens centrala delar lämnas orörda. Äldre aspskogar bör lämnas orörda; likaså fuktiga och blöta marker.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning:

Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A127 Trana; *Grus grus*

Beskrivning: Tranan häckar på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan blir könsmogen vid 3-6 års ålder. Innan könsmognaden för ungrorna en kringflackande tillvaro och samlas ofta i stora flockar. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. En stor andel av tranorna övervintrar i Sydvästeuropa, främst i korkeksmarker i Spanien men även i Portugal och Frankrike samt i Nordafrika. De svenska tranorna utgör 20-38 % av europapopulationen. Sverige har således ett stort ansvar för bevarandet av arten. Tranan häckar numera förhållandevis jämnt spridd i samtliga svenska län.

Tranan är känslig för faktorer som påverkar häcknings-, rast- och övervintringsområdena negativt.

Trana häckar troligen med ett fåtal par i området.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: För närvarande (2005) finns inga påtagliga faktorer som påverkar arten negativt i Sverige som helhet. I det spanska övervintringsområdet utgör främst avveckling av korkeksodlingar ett hot. Jakt på småfågel i Pyrenéerna för även med sig att tranor blir skjutna.

Bevarandeåtgärder: Tranan är fredad (3 § i jaktlagen, 1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Eftersom tranan alltid bygger sitt bo vattenomflutet, bör vattenavledning/vattenståndssänkning i anslutning till häckningsområden undvikas helt. Tranan är skygg vid sina boplatser och åtminstone vandringsleder som planeras med sträckning över stora, öppna myrområden bör dras på behörigt avstånd (minst 500 m) från boplatsoområdet. En ytterligare ökning av tranbeståndet kan medföra allvarliga problem för jordbruket på vissa håll.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A140 Ljungpipare; *Pluvialis apricaria*

Beskrivning: Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet. Arten kräver stora sammanhängande öppna områden. Ljungpiparen är uppträder mycket sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Förutsättningarna för ljungpipare blir riktigt goda först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha. De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. Arten hävdar revir och rör sig då huvudsakligen inom ett område i storleksordningen 15-30 hektar. Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa där den uppehåller sig i öppna jordbruksområden.

Arten är i södra Sverige främst känslig för ökad beskuggning av och förnaansamling (igenväxning) i öppna marker. Även förändrade hydrologiska förhållanden i myrmarker, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar (pga. atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve), förändrad hävd av alvar, ljunghedar och andra öppna marker samt för fragmentering av dess häckningsområden (t.ex. pga. igenväxning).

Arten häckar troligen fortfarande inom området.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Faktorer som skulle kunna påverka ljungpiparen negativt är:

- Kraftig och fortlöpande igenväxning (pågår idag) leder till fragmentering av öppna marker.
- Ingrepp som påverkar hydrologin i myrmarkerna (t.ex. dikning och torrläggning).
- Atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve leder till att träd och högväxta ris etablerar sig i snabbare takt på högmossar.
- Minskad odling i södra Sveriges skogsbygder kan eventuellt försvåra situationen för det sydliga beståndet, då den leder till sämre födosöksförhållanden under den krävande ägglägningsperioden.
- Det nordliga beståndet är betydligt starkare men kan framgent påverkas negativt av lokala planer på storskalig torvbrytning .
- Arten jagas i övervintringsområdena i Västeuropa, men effekterna är okända.
- Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.

Bevarandeåtgärder: Ljungpiparen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a§ MB krävas.

Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Det är viktigt att det svaga sydsvenska beståndet stärks. Det är därför viktigt att hydrologin på utdikade högmossar återställs. Det kan eventuellt även finnas behov av att röja träd och buskar som kunnat etablera sig p.g.a. mänsklig störning som dikning och ökad kvävemängd. Generellt bör mossor av öppen karaktär finnas kvar i södra Sverige.

Bevarandestatus: Måttlig-god.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A217 Sparvuggla; *Glaucidium passerinum*

Beskrivning: Sparvugglan behöver ha tillgång till lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i naturskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. I södra Sverige hittar man den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i bestånd av äldre asp. Sparvugglan behöver ha tillgång till lämplig föda i form av gnagare och småfåglar. Den är i huvudsak en stannfågel. Vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km². Sparvugglan häckar i samtliga svenska landskap utom på Öland och Gotland. Arten är som vanligast i södra och mellersta Sveriges skogsbygder. Tätheterna avtar norrut och arten är sparsamt till sällsynt förekommande i det inre av Norrland. Det svenska beståndet har beräknats till mellan 12 000 och 16 000 par, vilket utgör bortemot hälften av det samlade europeiska beståndet. Huvuddelen av de europeiska sparvugglorna finns i de norra delarna (Norge, Sverige och Finland). Reliktbestånd finns i bergsskogar i Centraleuropa. Artens beståndsutveckling är i princip helt okänd. Flera tecken tyder dock på att det skett en expansion söderut under den senare delen av 1900-talet.

Sparvugglan är känslig för en minskning i antalet lämpliga bohål samt en minskning i tillgång på lämplig föda.

Arten finns troligen i området. Det är däremot osäkert om den häckar.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Eftersom sparvugglan är mycket flexibel i sitt boplatssval är det av allt att döma förekomsten av lämpliga bohål som är den mest begränsande faktorn. Det är oerhört viktigt att alla hålträd sparas på föreskrivet sätt samt att man gynnar potentiella boträd för framtiden. Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.

Bevarandeåtgärder: Sparvugglan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Sparvugglan tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller därför Staten.

Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Skogliga åtgärder på eller i anslutning till häckningsplatser bör regleras. Lövandelen i barrskogsdominerade områden bör öka, särskilt gäller det grova lövträd som under inga omständigheter bör tas bort. Äldre ogallrade lövskogsmiljöer i södra och mellersta Sverige är av mycket stort värde för den biologiska mångfalden och bör därför ges ett betydligt starkare skydd än de har idag. Förslagsvis bör andelen vuxna lövträd ej understiga 10% i barrskogsdominerade landskapsavsnitt. Sparvugglan är svår att få att häcka i holkar. Specialkonstruerade holkar har i viss mån accepterats, men den regel som bör gälla i skogarna är att bevara träd med håligheter.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning:

Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A223 Päruggla; *Aegolius funereus*

Beskrivning:

Pärugglan behöver ha tillgång till lämplig föda i form av olika smågnagare, främst sork men även skogsmöss, näbbmöss och småfåglar. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter. Den behöver också ha tillgång till lämpliga häckningsplatser i form av trädhåligheter. Arten häckar helst i hål av spillkråka, men kan undantagsvis hålla till godo med naturliga håligheter och hål av gröngöling och större hackspett. Arten häckar dessutom gärna i holk. Bra bohål är en bristvara och hanarna försöker därför stanna året runt i häckningsreviret. Pärugglan har svårt att komma åt sitt byte genom ett tjockt snötäcke, något som begränsar såväl artens utbredningsområde som chansen till vinteröverlevnad. Pärugglan häckar med de största tätheterna i tät granskog. Även om den föredrar granskog, helst äldre sådan med små luckor och öppningar i form av stormfällan etc., häckar den frekvent även i barr- och lövblandskogar innehållande tall, björk och asp. I södra Sverige häckar den sällsynt men regelbundet i bokbackar och grövre aspbestånd på inägomark. I områden med dålig tillgång på lämpliga bohål accepterar den även ren tallskog. Ofta påträffas arten i gränsområden till hyggen och inägor samt kring större myrar, förmodligen därför att bytestillgången är högre i dessa marker än centralt inne i den täta skogen. Emellertid utsätter sig "kantugglorna" därmed samtidigt för en högre predationsrisk från andra ugglor som t.ex. slag- och kattuggla. Pärugglan jagar över arealer i storleksordningen 3–10 km². Pärugglan är huvudsakligen stannfågel, men vissa år sker flyttningsrörelser rum i september–november. Beståndet är som starkast i större sammanhängande barrskogsområden och förekomsterna längs kusterna och på de stora slättområdena i södra och mellersta Sverige är svaga. Det häckande beståndets storlek i Sverige varierar kraftigt mellan olika år beroende på smågnagartillgången. Under goda år handlar det om i storleksordningen 18 000–24 000 par, och under toppår om ännu mer – kanske uppemot 40 000 par. Pärugglan är nomadisk över stora delar av den norra barrskogsregionen. Detta gör att man bör vara försiktig med att uttala sig om beståndsförändringar i enskilda länder.

Pärugglan är känslig för en minskning av antalet lämpliga bohål, en minskning i tillgång på lämplig föda. Arten är även känslig för predation från slaguggla, men då slaguggla i dagsläget (2005) inte finns i området är detta inte aktuellt.

Arten fanns i området för ca 30 år sedan. Nutida förekomst och häckningsstatus i området är dock osäker.

Bevarandemål:

Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

Faktorer som skulle kunna påverka pärugglan negativt beskrivs nedan. Faktorer markerade med * regleras av reservatsföreskrifterna:

- Modern skogsbruk.* Som andra hålhäckare är arten beroende av god tillgång på trädhåligheter, något som är vanligt i naturskogsbestånd men ytterligt sällsynt i dagens hårt brukade skog.
- De under lång tid uteblivna eller mycket svaga smågnagartopporna i Norrland har successivt lett till en minskning av det i Sverige häckande beståndets storlek, vilket gör arten mer sårbar.
- Försämrad tillgång på byte i skogs- och mellanbygderna till följd av upphörande jordbruk och minskade arealer öppen mark.
- Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.

Bevarandeåtgärder: Pärlogglan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Pärlogglan tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exempler som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller därför Staten.

- Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt.
- Behovet av att sätta upp holkar bör utredas.
- Det är positivt om andelen grova evighetsträd kan öka även utanför Natura 2000-området.
- Pärlogglan är relativt oskygg och därför inte speciellt känslig för mänsklig närvaro i form av leder, rastplatser el. dyl.
- Slaguggla och pärloggla verkar inte kunna samsas särskilt bra i samma område, vilket man måste ha i åtanke om man sätter upp slaguggleholkar. Slagugglan prederar förmodligen på pärlogglan, men finns inte i trakten i dagsläget (2005).
- Generellt bör arealen skyddad naturskog öka kraftigt, liksom andelen grova evighetsträd i produktionsskogen.
- Naturvårdande insatser på enskild ägarbasis har ofta en positiv lokal effekt, men för en långsiktig gynnsam bevarandestatus för arten krävs från centralt håll en landskapsplanering för skötsel och naturvårdsåtgärder i skogslandskapet.
- I marker med stor dominans av produktionsskogar och därmed stor brist på naturliga bohål är det positivt om skogsbrukare kan sätta upp pärloggleholkar (2–5 per km²). Holkarnas livslängd kan uppskattas till cirka 10 år varefter nya holkar bör sättas upp.
- Nationell övervakning bör ske av smånagarpopulationernas (storskaliga) utveckling.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A224 Nattskärria; *Caprimulgus europaeus*

Beskrivning: Nattskärria behöver ha tillgång till lämpliga födosöks- och häckningsområden i torra glesa skogar eller tallplanteringar. Den vanligaste häckningsmiljön är gles, luckig tallskog på sandig mark eller hållmarker och uppskattningsvis finns mer än 90 % av det samlade beståndet i sådana miljöer. Ofta häckar den i sådana skogar i direkt anslutning till små hyggen, gläntor, brandfält eller torra impediment. Det finns dock vissa regionala skillnader i biotopval – i sydligaste Sverige (Skåne, Halland, Blekinge) finns en betydande del av beståndet (ca 50 %) i gles löv- och blandskogsmiljö. Nattskärria livnar sig huvudsakligen på större nattflygande insekter som nattaktiva fjärilar, skalbaggar och tvåvingar (dit flugor och myggor räknas). Under födosöket hittar man den i öppna områden som gläntor, över mossar, på kalhyggen, i kraftledningsgator och längs skogsomvärdade vägar. I övervintringsområdet, t.ex. i östra Zimbabwe, uppträder den i flertalet skogstyper, men kanske främst i områden med busksavann. Under häckningen kan födosöken ske uppemot 5 km bort från häckningsplatsen. Nattskärria är en långdistansflyttare som övervintrar i stora delar av Afrika söder om Sahara. Det svenska beståndet har uppskattats till 2 500–3 200 par, vilket motsvarar cirka 1 % av det europeiska beståndet på ungefär 250 000 par. Det saknas data som beskriver beståndsutvecklingen i Sverige under det senaste seklet. En allmän uppfattning är dock att arten är på kraftig tillbakagång sedan mitten av 1900-talet. En jämförelse med trädlärkan, som i mångt och mycket häckar i samma miljöer och en allmän bedömning av landskaps- och biotoputvecklingen under den aktuella perioden, pekar entydigt på att nattskärria minskar kraftigt. Arten är därför rödlistad (kategori sårbar, VU).

Nattskärria är känslig för predation på ägg eller ungar, en minskning av lämpliga häckningsmiljöer (talldominerad skog) samt för en minskning av tillgång på lämplig föda.

Arten finns troligen i området. Häckningsstatusen i området är dock osäker.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Faktorer som kan påverka nattskärria negativt är:

- Minskad tillgång på lämpliga häckningsmiljöer. Flera olika faktorer har lett till en kontinuerlig minskning av mängden lämpliga biotoper fr.o.m. 1950-talet. Den storskaliga nedläggningen av jordbruken i södra Sveriges skogs- och mellanbygder har lett till ett betydligt mer slutet landskap. Allt tätare skog, i kombination med en storskalig övergång från tall till gran i södra Sverige har minskat mängden lämpliga häckningsplatser i skogsmiljö.
- Arten födosöker och vilar ofta på vägar och kan därför lätt kollidera med bilar. Den risken är dock ytterst liten på Sydbillingen.
- Upphörande jordbruk i skogslandskapet, framför allt minskade arealer naturliga ängs- och betesmarker, leder till en utarmad flora och därmed till en utarmad fjärilsfauna som är en viktig födokälla för nattskärria.
- Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.

Bevarandeåtgärder: Nattskärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

För området gäller följande:

- Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt.
- Generellt gynnas nattskärnan av stora gläntor, vilket finns i Natura 2000-området i form av de stora ytorna med öppna mossar. Dessa bör därför även fortsättningsvis hållas öppna.

På landskapsnivå gäller följande:

- För att upprätthålla arealen tallskog, är det bra om t.ex. skogsvårdsstyrelsens rådgivningsarbete kan motverka trädslagsbyte från tall till gran.
- För att rädda beståndet av nattskärna krävs en aktiv landskapsplanering av skogsbruksåtgärder för att få en rotation av kalhyggen, tallplanteringar och uppväxande skog av olika ålder och med olika beståndstäthet över större områden.
- En generell åtgärd som tydligt gynnar nattskärnan och ett stort antal andra arter inom olika organismgrupper är skapandet av brandfält. Detta bör ske genom naturvårdsbränning, dvs. att man bränner produktiv skogsmark med mängder av träd kvarlämnade (minst 50%, men gärna allt). Det är viktigt att de brända skogarna ej återplanteras med gran eftersom det efter ett 10-tal år växer upp löv på brandfälten minskar de i betydelse för nattskärorna. Det är därför viktigt att planera naturvårdsbränningar på landskapsnivå så att det alltid finns brandfält i olika stadier runtom i landskapet.
- Andra värdefulla åtgärder är röjning av gläntor (hellre stora än små), avverkning för att skapa så långa brynzoner som möjligt, skapandet av trädriddåer i öppet landskap för lä samt röjning av ljungr i täta bestånd (särskilt vid basen av björkar) för att skapa lämpliga boplatser.
- Många av de stora kraftledningsgator som genomkorsar Sverige skulle kunna hysa häckande nattskärna om de sköttes med något annat mål än som lövfoder till klövviltet. Här finns utmärkta möjligheter att genom en kombination av extensivt bete och målinriktad röjning återskapa en stor del av de ljunghedsmarker som försvunnit från Sverige det senaste seklet, till gagn för såväl nattskärna, trädlärka och törnskata som för en rad insektsarter och kärlväxter.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A236 Spillkråka; *Dryocopus martius*

Beskrivning: Spillkråkan behöver ha tillgång till lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Den födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrotad gran efter hästmyror. Den behöver också ha tillgång till lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år, Uppland 170 år, Dalarna 187 år och i Gästrikland 239 år. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden. I Norrlands inland är artens hemområden troligen betydligt större än i södra Sverige. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000- 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000- 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. Utvecklingen i Norrlands inland är mera osäker, främst beroende på de låga tätheterna och det bristfälliga inventeringsunderlaget.

Spillkråkan är känslig för en minskning av tillgången på lämpliga boträd i dess livsmiljö. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror är den även känslig för en minskning av tillgången på dessa.

Arten finns troligen i området. Häckningsstatusen är dock osäker.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Spillkråkan tillhör en grupp av arter vars framtida beståndsutveckling i mycket stort utsträckning styrs av skogsbrukets utveckling i Sverige. Faktorer som kan påverka spillkråkan negativt är:

- Skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara.
- Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten.
- Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar.
- Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största sannolikhet av stubbrytning och GROT-uttag.
- Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.

A409 Orre; *Tetrao tetrix tetrix*

Beskrivning:

Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. I skärgårdsmiljö häckar arten på kala skär och öar och i fjälltrakterna kan den gå upp i fjällbjörkskogen. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km². Under 1800-talet förekom orren tämligen allmänt på de stora ljunghedar som då fanns i södra Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren minskat i flera områden. Ytterligare en bidragande orsak till att orren får allt svårare att upprätthålla starka bestånd är att småjordbruken i skogsbygderna läggs ned och skogsplanteras i en mycket stor omfattning. I södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungskogar alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Skogarna i södra Sverige är dessutom alltför täta för att passa orren. Särskilt i Götaland och Svealand har märkbara populationsminskningar konstaterats den senaste tioårsperioden. I Stockholms skärgård är orren numera närmast totalt försvunnen.

Orren är känslig för en minskning i andelen lämpliga häckningsmiljöer (t.ex. hedar och mossar), lövrika, luckiga och flerskiktade skogar (pga igenväxning, barrskogsplantering, upphört skogsbete och utebliven skogsbrand) samt predation på ägg och ungar.

Arten förekommer troligen fortfarande i området. Häckningsstatus är dock osäker.

Bevarandemål:

Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

Nedanstående faktorer kan påverka orren negativt:

- För täta skogar. Generellt sett har försvinnandet av skogsbete i Sverige påverkat orren negativt, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosöksmiljö. Lövrika, luckiga och flerskiktade skogar har de senaste 50 åren blivit allt ovanligare genom skogsbrukets ändrade inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar. Detta missgynnar orren som bl.a. är mycket beroende av björkens knoppar vintertid.
 - Frånvaro av skogsbrand. De stora brandfält med efterföljande lövuppslag som förr med regelbundna intervall skapades i den boreala zonen, och som var mycket gynnsamt habitat för orren, saknas numera nästan helt eftersom naturliga bränder som regel snabbt blir släckta. I viss mån har orren erhållit en ersättningsbiotop i det storskaliga kalhyggesbruket, men det efterföljande lövuppslaget röjs och gallras som regel bort och ersätts med barrträd vilket påverkar orren negativt.
 - Fragmentering av orrens livsmiljöer så att optimala livsmiljöer blir för små kan också påverka arten negativt.
 - Bristande kunskap om artens förekomst och häckningsstatus i området kan leda till otillräckliga eller felaktiga bevarandeåtgärder.
-

Bevarandeåtgärder: Orren får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905) Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

För området gäller följande:

Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Inom Natura 2000-området finns ett flertal öppna mossar som har ett stort värde för orren i området. Det är därför mycket viktigt att dessa mossar även fortsättningsvis hålls öppna.

På landskapsnivå gäller följande:

För att gynna orren bör skötsel av öppna marker ske i hela landskapsavsnitt. Inägor och jordbruksmark i skogsbygder, mossar och myrar liksom andra öppna eller halvöppna biotopelement bör skötas på ett sådant sätt att de även fortsättningsvis hålls öppna. Lövträdsandelen (främst björk) bör öka i de flesta skogsmarker. Detta är på många ställen ett problem idag eftersom lövföryngringen förhindras av alltför stora älg- och rådjursstammar. Skogsbrukets röjning och gallring av lövträd är dessutom fortfarande alltför omfattande för att tillräckliga andelar lövträd på landskapsnivå skall kunna tillskap. Jaktens betydelse för orrens bevarandestatus i de landskapsavsnitt där den tidigare varit allmän men där kraftiga minskningar skett under senare tid, framför allt i Götaland och Svealand, bör undersökas. För att upprätthålla gynnsamt bevarandestatus för orren inom små och medelstora Natura 2000-områden bör det ske en planering på landskapsnivå samt ett samarbete med och en förståelse från omkringliggande markägare så att artens krav på lämpliga livsmiljöer kan bli tillfredsställande inom åtminstone 75-100 km². Detta gäller framför allt Götaland och Svealand, där orren helt uppenbart har en sviktande stam. Planeringen på landskapsnivå innebär bl.a. att naturvårdshänsynen i produktionsskogarna ändras så att lövskog prioriteras i högre utsträckning än idag, att luckiga, flerskiktade lövrika skogar tillåts existera samt att man regelbundet genomför naturvårdsbränningar som får utvecklas till lövbrännor.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare
